

ensō physical
theatre

J A A R V E R S L A G 2021

STICHTING ENSŌ PHYSICAL THEATRE

REINEVAARSTRAAT 68
5044 HG TILBURG
WWW.ENSOPHYSICALTHEATRE.COM
INFO@ENSOPHYSICALTHEATRE.COM
KVK NUMMER: 72288205
FISCAAL NUMMER: NL859060652B01

1. Inleiding

ENSŌ Physical Theatre, hierna genoemd ENSŌ, is in 2018 opgericht door danser/choreograaf Kevin Ruijters en actrice/regisseuse Karlijn Vlug. Het gezelschap is ontstaan vanuit een gedeelde interesse in de vermenging van verschillende podiumkunsten.

ENSŌ maakt voorstellingen vanuit filosofische vraagstukken over verbinding met jezelf, de ander en de wereld om je heen. Door het maken van associatieve en beeldende voorstellingen daagt ENSŌ haar publiek uit om te reflecteren en met een meer compassievolle blik de wereld in te kijken. ENSŌ wil door haar voorstellingen en educatief programma kunst toegankelijk maken voor alle lagen in de samenleving. ENSŌ vertrekt vanuit het gebruik van adem. Adem overstijgt elke kunstvorm, is een vruchtbare bron om vanuit te creëren en brengt een authentieke overdrachtsvorm tot stand. Adem is menselijk, universeel en een toegankelijk ingang tot verbinding. Een verbinding met jezelf, de ander en de omgeving.

In 2021 heeft ENSŌ zich artistiek ontwikkeld door het maken van de voorstelling 'Onderstroom' en het spelen van de voorstelling 'Out of (self)Love'. Vanwege corona is er nog geen speellijst voor 'Onderstroom'. Op zakelijk gebied heeft er een samenwerkingsproject plaatsgevonden met Makershuis Tilburg. Makershuis is dé broedplaats voor circus-, dans- en theatertalent in Tilburg. Zij hebben ondersteuning geboden bij het in de markt zetten van ENSŌ. De afdeling educatie heeft verder vorm gekregen door een samenwerking met het Odensehuis. Het Odensehuis is een ontmoetings- en informatiecentrum voor mensen met geheugenverlies en/of beginnende dementie. De samenwerking bestaat uit het maken en spelen van een voorstelling met de titel 'Zie de mens' (uitvoering medio November 2022). Een project met, door en voor de bezoekers van het Odensehuis. De focus van dit project ligt op het samen spelen, creëren en zijn.

Met dit jaarverslag over 2021 geeft ENSŌ een overzicht van haar activiteiten en wordt er gereflecteerd op de bedrijfsvoering en artistieke ontwikkeling. De reflecties worden gemeten aan de ambities zoals die geformuleerd zijn in het beleidsplan 2021.

2. Activiteitenverslag

Januari	Start repetities voorstelling 'Onderstroom' 2.0
28 februari	Spelen 'Out of (self) love' tijdens FRAME Art 013 in de Capucijnenkerk in Tilburg
18 april	Livestream Double Bill met TiNaNiNaNi in Theater de Schalm in Veldhoven
20 april	Opnames Delft Fringe Festival → geannuleerd
8 mei	Opnames Delft Fringe Night → geannuleerd
17 Augustus	Workshop voor het Odensehuis in Wageningen, ter voorbereiding op het project 'Zie de mens'
27 augustus	Workshop voor het Rosa Spierhuis in Laren en spelen voorstelling 'Out of (self) love'
10 september	Aanvraag 'Out of (self) Love' middelbare school Assen → geannuleerd
September	Start zakelijk traject Makershuis Tilburg
Oktober	Residentie ROOT Brabant in Biezenmortel, met presentatie op 31 oktober
11 november	Aanvraag 'Out of (self) love' middelbare school Bleiswijk → geannuleerd
18 november	Aanvraag 'Out of (self) love' middelbare school 's Hertogenbosch → geannuleerd
16 december	Twee keer try out 'Onderstroom' in CultuurBSO Monopole

2.1 Voorstellingen

2.1.1 Onderstroom

Stilte.

Geen doodse stilte, maar een kalme stilte.

Een vormeloze leegte. Een plek van waaruit alles kan ontstaan.

De kern.

Onze kern.

In 'Onderstroom' daalt ENSÖ Physical Theatre af naar de diepste laag in de mens. Wat blijft er over als we niet onze gedachten, emoties of ons lijf zijn? Wat is onze kern? ENSÖ gaat op zoek naar iets wat ontastbaar en onbeschrijfelijk is. In een zee die kabbelt en steeds sneller golft, gaan we kopje onder, op zoek naar antwoorden. Waar brengt de stroming ons naar toe?

In een samensmelting van theater, dans en muziek neemt ENSÖ het publiek mee op een intuïtieve, snelle, sprankelende en absurde reis naar de bodem van ons bestaan.

Spel en concept: Kevin Ruijters en Karlijn Vlug

Muziek: Felix Ruiter

Scenografie: Thijs Veerman

Foto: Maartje Truijten

Met dank aan: Cultuur BSO Monopole, Makersfonds Tilburg, Boekenschop Tilburg

In 2020 werd de cast van 'Onderstroom' uitgebreid met Felix en Thijs. In januari, na de eerste lockdown zijn de repetities van start gegaan. Allereerst werd er een hoop gefilosofeerd. Van daaruit zijn de repetities gestart met vier man op de vloer om zo een vermenging van alle vier de kunstvormen te vinden.

Van januari tot en met juni hebben we veel op de vloer geprobeerd en zijn we bezig geweest met het maken van een registratievorm voor de opnames van het Delft Fringe Festival. De voorstelling zou in verkorte versie daar te zien zijn. Helaas verplaatste het festival naar een online variant wegens corona. Het materiaal wat we tegen de tijd van de opnames hadden was kwalitatief niet goed genoeg. Ook was de online vorm in strijd met de intentie van de voorstelling. Door die combinatie hebben we besloten om het spelen te annuleren.

Gaandeweg kwamen we erachter dat Thijs en Felix zich niet comfortabel genoeg voelden om te performen. Door de focus op performen verloren zij de kracht van hun eigen discipline. Vanaf september zijn we met een nieuwe blik de vloer op gegaan en hebben het met vier mensen performen losgelaten. De fasen die we in het projectplan hadden bedacht, met name de eerste fase, waarin we de straat op zouden gaan om op zoek te gaan naar de essentie van de mens volgens voorbijgangers, hebben we losgelaten. We hebben de focus gelegd op het creëren van materiaal voor de voorstelling.

In oktober zijn we in residentie gegaan bij ROOT Brabant, op Landpark Assisië in Biezenmortel. Hier hebben we een zestal dagen gerepeteerd. Dat gaf een nieuwe boost aan het repetitieproces. Op 31 oktober hebben we de bevindingen van die residentie daar gepresenteerd.

In november zijn we verder gegaan met repeteren in CultuurBSO Monopole. Op 16 december hebben we twee maal een try out van de voorstelling gespeeld. De eerste voor twee personen, in verband met de op dat moment geldende maatregelen rondom corona, de tweede voor 70 kinderen. Dit was beide keren een leerzame ervaring, met bruikbare feedback om in 2022 de voorstelling verder te ontwikkelen.

2.1.2 Out of (self) love

De voorstelling 'Out of (self) love', een duet over de zoektocht naar contact heeft de afgelopen jaren meerdere keren gespeeld. In 2021 werd de voorstelling gespeeld in de Capucijnenkerk in Tilburg tijdens de Frame Art 013 route, een kunstroute door kunstenaars uit de wijken Korvel en Sint Anna. De voorstelling heeft twee keer gespeeld, met beide keren rond de 50 bezoekers. De voorstelling werd positief ontvangen door het publiek. Na maanden niet optreden en theater die op dat moment gesloten waren, was het heel prettig om te spelen in de vorm van een 'bijzondere' kerkdienst, de enige vorm die toen was toegestaan.

Op 18 april is de voorstelling in een double bill tijdens een livestream te zien geweest in theater de Schalm in Veldhoven. Samen met Dans Mime Theater Company TiNaNiNaNi was er een avondvullend programma te zien met de voorstellingen 'Out of (self) love' en 'Sorrow. TiNaNiNaNi is een zichzelf steeds vernieuwend gezelschap, dat sinds 1997 bestaat. Zij zoekt vaak de samenwerking met andere theatergroepen en artiesten in binnen-en buitenland en speelde in meer dan 25 landen in theaters en festivals (o.a. Oerol, Karavaan, Mimos Perigueux Frankrijk, Tanzwerkstatt Europa festival München, Duitsland)

De uiteindelijke kaartverkoop viel tegen, maar de avond heeft geresulteerd in een mooie registratie van de voorstelling, die voor promotiedoeleinden kan worden gebruikt.

In augustus werd de voorstelling nog eens gespeeld voor een bijzonder publiek, namelijk de inwoners van het Rosa Spierhuis in Laren. Het Rosa Spier Huis is een woon- en werkgemeenschap van kunstenaars en wetenschappers. Zij wonen hier onder gelijkgestemden. Het Rosa Spier Huis biedt bewoners, maar ook kunstenaars van buiten, een podium om hun inspiratie te delen met het publiek. Met haar eigen concert- en theaterzaal, expositieruimte, galerie café en een hoogwaardig cultureel programma, ateliers, studio's en een beeldentuin, vormt het huis een bijzondere ontmoetingsplaats voor kunstenaars, wetenschappers en kunstliefhebbers van alle leeftijden. Zij kunnen hier het hele jaar uiteenlopende culturele activiteiten bijwonen: van openbare concerten en theatervoorstellingen tot exposities, lezingen, workshops en presentaties. De voorstelling werd voorafgegaan door een workshop voor maximaal 12 deelnemers.

'Out of (self) Love' is in 2020 aangepast voor Theatermakerij Storm, een impresariaat wat kunsteducatie naar scholen toebrengt. <https://www.theatermakerijstorm.nl/> In deze nieuwe versie is de voorstelling aangepast naar de doelgroep middelbare scholieren, waarbij de inhoudelijke focus is komen te liggen op identiteit en gezien worden. Voor en na de voorstelling is er een mogelijkheid voor scholen om een workshop te volgen. De voorstelling is in 2020 drie keer aangevraagd, in combinatie met workshops. Helaas waren er planningsproblemen en aangescherpte maatregelen, waardoor de aanvragen alledrie zijn geannuleerd.

2.2 Educatief programma

Zoals hierboven beschreven is het educatief programma rondom de voorstelling 'Out of (self) love' op middelbare scholen in 2021 helaas nog niet geheel uit de verf gekomen. De workshop-voorstelling combinatie op het Rosa Spierhuis was succesvol en is in combinatie met een andere voorstelling voor herhaling vatbaar. Verder is het aanbieden van workshops in 2021 niet van de grond gekomen.

2.2.1 Zie de mens

Het project 'ZIE DE MENS' is een samenwerkingsproject tussen ENSÖ en Odensehuis Wageningen. Het project is een reeks van 15 workshops met 'contact van mens tot mens' als basis. Dit resulteert in een korte voorstelling plus naslagwerk van en voor mensen met (beginnende) dementie, hun omgeving en zorg- en welzijnsmedewerkers. Met 'ZIE DE MENS' willen wij de ervaren kwaliteit van leven van mensen met dementie en hun naasten verbeteren. ENSÖ biedt handvatten in het doen begrijpen van de leefwereld van iemand met dementie om zo nader tot elkaar te komen. De workshops gaan over contact maken. Hierbij worden dans en theater ingezet als middel daartoe. Een proces waarbij de deelnemers op een ongedwongen manier actief meedoen en contact leggen met zichzelf en de ander. Of zoals een van de vrijwilligers van het Odensehuis treffend formuleerde na afloop van een van de proef workshops: "Ogen, de spiegel van de ziel. Zonder woorden raakte de ziel van Bert de mijne. Ontroerend, bijzonder en zo vertrouwd. De mooiste manier om de mens met dementie te bereiken. Groot voorrecht en koester moment".

Het Odensehuis is overtuigd van de kracht van kunst als middel in het leveren van een bijdrage aan de kwaliteit van leven van mensen met dementie en hun naasten. Daarom is directeur en medeoprichter van het Odensehuis Louisa Bosker op zoek gegaan naar kunstenaars die zij zou kunnen inspireren tot het aangaan van een samenwerking. Deze samenwerking resulteert in een interdisciplinaire voorstelling met daarin de uitkomsten van de ontdekkingsstocht verwerkt. Na een aantal voorbereidende gesprekken en een proefworkshop op 17 augustus werd de basis gelegd voor 'ZIE DE MENS'.

ENSÖ heeft met behulp van Louisa een aantal aanvragen gedaan, waarvan er twee zijn toegewezen met een totaalbedrag van €25.000,- door Stichting RCOAK en Fonds Sluyterman van Loo. Om de begroting rond te krijgen wordt er nog gewacht op de toekenning van het Oranjefonds. Van daaruit kan er in maart 2022 worden gestart met het project.

2.3 Zakelijk traject Makershuis

In september is ENSŌ toegelaten tot het Makershuis Tilburg, om te onderzoeken hoe ENSŌ haar makers beleid kan vormgeven, om zo een stabiel en gevestigd gezelschap in Tilburg te worden. Het Makershuis bood financiële vergoeding, een netwerk en coaching om dit te onderzoeken. Het onderzoeksproject hebben wij als positief ervaren. In het begin waren we nog aan het zoeken naar wie bij ons zou passen als coach. De gesprekken die we met diverse mensen hebben gevoerd in dat kader zorgden voor meer vragen, onzekerheid en verwarring. Welke kant willen we op met ENSŌ en hoe kunnen we het beleidsplan omzetten naar actiepunten? Uiteindelijk heeft Paul Cornelissen gezorgd voor opheldering. Hij heeft ons de juiste vragen gesteld om verder te verdiepen en te reflecteren. We hebben meer inzicht gekregen in hoe we ons beleid kunnen vormgeven. Het is nog niet volledig uitgekristalliseerd in een behapbaar stappenplan, maar de aanzet daartoe is gemaakt en zal verder worden uitgewerkt in 2022.

3. Reflectie doelstellingen

In 2021 waren de doelen van ENSŌ:

- Verdieping en ontwikkeling artistieke signatuur

Reflectie: Het creatieproces van 'Onderstroom' was ietwat anders dan de processen van voorgaande voorstellingen. Het gebruik van adem schoof onbewust ietwat naar de achtergrond waardoor het onderzoek en resultaten iets anders opleverde dan vooraf gedacht. Deze bevinding heeft ons doen inzien dat we voor de komende producties (terug) mogen vertrouwen op het gebruik van de ademhaling en deze als ingang mogen gebruiken voor het maken van materiaal voor de voorstelling.

- Huisvesting in thuisstad Tilburg

Reflectie: In 2021 was het doel om een eigen repetitielocatie te vinden in Tilburg. Voor het vinden hiervan hebben er gesprekken plaatsgevonden met mede-kunstenaars, de gemeente Tilburg en Ateliers Tilburg. Er is gebleken dat veel kunstenaars in Tilburg op zoek zijn naar een eigen ruimte, maar de gemeente heeft te weinig locaties om iedereen hierin te voorzien. De zoektocht naar een eigen plek voor ENSŌ zet zich voort in 2022. Momenteel repeteert ENSŌ bij Cultuur BSO Monopole, er zijn gesprekken met deze locatie om één van de ruimtes in het gebouw in eigen beheer te nemen, waardoor ENSŌ meer vrijheid krijgt in het ruimtegebruik.

- Verduurzaming zakelijke organisatie

Reflectie: In 2020 had ENSŌ zich ten doel gesteld om een driekoppig bestuur te vinden om de integriteit te bewaken, meer kennis paraat te hebben in het bestuur en zo verder te professionaliseren, en het doel om ENSŌ steviger in de markt te zetten.

Het driekoppig bestuur maakte zijn intrede maar in 2021 gaven de secretaris en penningmeester aan hun werkzaamheden te willen neerleggen waardoor ENSŌ in 2022 op zoek gaat naar geschikte vervanging.

Door een samenwerkingsproject met Makershuis Tilburg heeft ENSŌ een beter toekomstbeeld kunnen formuleren betreft de verduurzaming en financiële gezondheid van het gezelschap. Voor de verduurzaming hebben wij het volgende vraagstuk bij het Makershuis neergelegd: Hoe verkrijgt ENSŌ een stabielere plek in het werkveld, en welke stappen zijn daarvoor nodig? Deze vraag is doorgespeeld naar Paul Cornelissen, hij werd de coach van ENSŌ. De resultaten van deze samenwerking zijn dat er een bedrijfsplan gemaakt wordt in 2022 die ons gaat helpen in de transitie naar een zelfvoorzienend gezelschap. De artistieke leiding kijkt welke randwerkzaamheden van beide afzonderlijke makers (docentschap elders) onder de naam van ENSŌ zouden kunnen vallen om zo een eigen inkomen te genereren voor het gezelschap.

- Vergroten landelijk publieksbereik door het spelen van voorstellingen en het aanbieden van workshops

Reflectie: Vanwege Corona hebben we in 2021 ons landelijk publieksbereik beperkt kunnen uitbreiden. Door verplaatsingen en annuleringen heeft ENSŌ minder kunnen spelen dan vooraf verwacht. Door het spelen van 'Out of (self)love' in theater De Schalm in Veldhoven is het publieksbereik ietwat vergroot, maar niet noemenswaardig. In het aanbieden van workshops zijn we gegroeid. In 2021 gaven wij workshops bij het Odensehuis in Wageningen, op de Fontys Hogeschool voor de Kunsten in Tilburg (afdeling dans) en het Rosa Spierhuis in Laren. De deelnemers waren hiermee studenten, mensen op leeftijd en in het Rosa Spierhuis gepensioneerde en/of nog actieve kunstenaars. De groei zit in de variëteit in doelgroep.

Om de continuïteit en professionalisering van de organisatie te waarborgen stelde ENSO zich ten doel om eind 2021 een zakelijk leider te hebben. Door gesprekken met oa Makershuis Tilburg en Paul Cornelissen is dit doel aangepast en zoeken we voor 2022 een zakelijke coach die ons begeleidt waar nodig, bij voldoende zakelijke groei zullen we een zakelijk leider aanstellen.

Voor 2021 stelde ENSO zich ten doel over een anbi status beschikken. Deze status heeft de stichting verkregen in 2021 maar omdat het statutair nog niet volledig op orde was binnen de stichting is deze weer ingetrokken. Aangezien er geld mee gemoeid gaat om een wijziging in de statuten door te voeren heeft ENSO besloten deze wijziging en bijbehorende aanvraag voor de anbi-status uit te stellen naar een later moment.

In 2021 was een doel om actiever in te zetten op het maken en gebruiken van de sociale media zodat ENSO zichtbaar blijft, ook als zij niet repeteren. De continuïteit en frequentie van het plaatsen van content op sociale media is ENSO gaandeweg 2021 uit het oog verloren. Voor 2022 stelt ENSO zich ten doel om meer frequent de achterban te informeren over de voorstellingen en ontwikkelingen van het gezelschap.

4. Financiën

De inkomsten in 2021 vielen opnieuw door de corona crisis tegen. Door het annuleren van Delft Fringe en het annuleren van een drietal aanvragen vanuit Theatermakerij Storm zijn er minder inkomsten dan gepland. Ook het aanbieden van de Double Bill met TiNaNiNaNi heeft in 2021 geen extra speelbeurten opgeleverd en daardoor dus ook voor weinig inkomsten gezorgd.

Er zijn voor de voorstelling 'Onderstroom' een aantal fondsen aangevraagd, waarvan het Makersfonds Tilburg en Fonds Boekenschop zijn toegekend. Er is helaas nog steeds een gat in de begroting voor 'Onderstroom'. Om het project volgens de Fair Practice Code uit te kunnen voeren, zullen er in 2022 opnieuw fondsen worden aangevraagd. De betaling voor de kosten van het project worden daarmee opgeschoven naar 2022. Voor het project 'Zie de Mens' zijn er bedragen toegekend, die in 2022 zullen worden uitgekeerd na afloop van het project.